

Güney Halkları Manifestosu: Eko-sosyal bir enerji dönüşümü için

Hükümetlere, kurumlara ve kardeşlerimize bir çağrı

COVID-19 salgınının patlak vermesinden iki yıldan fazla bir süre sonra -ve şimdi Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin feci sonuçlarıyla birlikte- bir "yeni normal" ortaya çıktı. Bu yeni küresel statüko, sosyal, ekonomik, siyasi, ekolojik, biyo-medikal ve jeopolitik olmak üzere çeşitli krizlerin kötüleşmesini yansıtıyor.

Çevresel çöküş yaklaşıyor. Gündelik yaşam giderek daha da askerileşmiştir. İyi gıdaya, temiz suya ve uygun fiyatlı sağlık hizmetlerine erişim daha da kısıtlı hale geldi. Daha fazla sayıda hükümet otokratikleşti. Zenginler daha zengin, güçlüler daha güçlü hale geldi ve düzenlenmemiş teknoloji bu eğilimleri yalnızca hızlandırdı.

Bu adaletsiz statükonun motorları olan kapitalizm, patriyarka, sömürgecilik ve çeşitli köktencilikler kötü bir durumu daha da kötüleştiriyor. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet açısından adil, yenileyici ve popüler, aynı anda hem yerel hem de uluslararası olan yeni ekososyal geçiş ve dönüşüm vizyonlarını acilen tartışmalı ve hayata geçirmeliyiz.

Güney Halklarının Ekososyal Enerji Dönüşümü Manifestosu'nda, Küresel -jeopolitik- Güney'in sorunlarının Küresel Kuzey'in ve Çin gibi yükselen güçlerin sorunlarından farklı olduğunu savunuyoruz. Bu iki dünya arasındaki güç dengesizliği sadece sömürgecilik mirası nedeniyle devam etmekle kalmamış, aynı zamanda yeni-sömürgeci bir enerji modeli nedeniyle de derinleşmiştir. İklim değişikliği, sürekli artan enerji ihtiyacı ve biyoçeşitlilik kaybı bağlamında, kapitalist merkezler doğal zenginlikleri çıkarma baskısını ve çevre

Ülkelerin ucuz işgücüne dayanmayı artırmıştır. Sadece bilinen çıkarıcı paradigma hl yürürlükte olmakla kalmıyor, aynı zamanda Kuzey'in Güney'e olan ekolojik borcu da artıyor.

İçinde bulunduğumuz dönemde yeni olan şey, Kuzey'in "temiz enerji geçişleri"nin Küresel Güney üzerinde yüksek teknoloji pillerin üretimi için kobalt ve lityum, rüzgar türbinleri için balsa ağacı, büyük güneş enerjisi santralleri için arazi ve hidrojen mega projeleri için yeni altyapı sağlama konusunda daha da fazla baskı yaratmasıdır. Zenginlerin piyasa temelli ve ihracat odaklı bu karbonsuzlaştırması, Küresel Güney'de insan dışı yaşamın yanısıra milyonlarca kadın, erkek ve çocuğun hayatını etkileyen yeni bir evre katliamı safhasına bağlıdır. Özellikle tarım toplumlarında yaşayan kadınlar, bu durumdan en çok etkilenenler arasındadır. Bu şekilde, Küresel Güney bir kez daha Kuzey lkeleri için feda edilen bir bölgede, sözde tükenmez kaynaklar sepeti haline gelmiştir.

Küresel Kuzey için öncelik, özellikle kritik hammaddeler olmak üzere küresel tedarik zincirlerini güvence altına almak ve in gibi bazı ülkelerin erişimi tekellerine almalarını engellemek olmuştur. Örneğin G7 ticaret bakanları kısa bir süre önce, DT aracılığıyla çevresel mal ve hizmet ticaretinin kolaylaştırılması da dahil olmak üzere uluslararası işbirliği, politika ve finans yoluyla kritik mineraller için sorumlu, sürdürülebilir ve şeffaf bir tedarik zincirini savundular. Küresel Kuzey, özellikle "temiz enerji geçişlerinin" ayrılmaz parçası olan kaynaklara olan ihtiyaını karşılamak için Küresel Güney ile daha fazla ticaret ve yatırım anlaşması yapılması için bastırmaktadır. Ticaret ve yatırımın önündeki engelleri azaltmak için tasarlanan bu anlaşmalar, yatırımcı-devlet anlaşmazlık zm (ISDS) mekanizmalarına göre devletleri potansiyel yasal davalara maruz bırakarak şirketlerin gücünü ve haklarını korumakta ve geliştirmektedir. Küresel Kuzey, bu anlaşmaları "temiz enerji geçişini" kontrol etmek ve yeni bir sömürgecilik yaratmak için kullanıyor.

Bu arada Güney hkmetleri, Kuzey'e tedarik sağlamak üzere sanayi ve büyük ölçekli tarımı geliştirmek için borçlanarak bir borç tuzağına düştüler. Bu borçları geri ödemek için hkmetler kendilerini topraktan daha fazla kaynak çıkarmak zorunda hissederek bir eşitsizlik kısır döngüsü yarattılar. Bugün, Kuzey'deki tüketimde önemli bir azalma olmaksızın fosil yakıtların ötesine geçme ihtiyaı, bu doğal kaynakların sömürülmesi yönündeki baskıyı arttırmıştır. Dahası, Kuzey kendi enerji dönüşümünde ilerlerken, Güney'e olan tarihsel ve artan ekolojik borcuna ilişkin sorumluluğunu sadece sözde üzerine almıştır.

Enerji matrisindeki küçük değişiklikler yeterli değildir. Üretim ve dağıtımdan tüketim ve atıklara kadar tüm enerji sistemi dönüştürülmelidir. Elektrikli araçların içten yanmalı araçların yerine ikame edilmesi yeterli değildir, çünkü enerji tüketiminin azaltılması ve sürdürülebilir seçeneklerin teşvik edilmesiyle birlikte tüm ulaşım modelinin değişmesi gerekmektedir.

Bu şekilde, ilişkiler sadece merkez ve evre ülkeler arasında değil, aynı zamanda ülkeler içinde de elitler ve halk arasında daha adil hale gelmelidir. Küresel Güney'deki yozlaşmış elitler de madencilikten kazanç sağlayarak, insan hakları ve evre savunucularını baskı altında tutarak ve ekonomik eşitsizliği sürdürerek bu adaletsiz sistemle işbirliği yaptılar.

Birbirine kenetlenmiş bu krizlere yönelik çözümler yalnızca teknolojik olmaktan ziyade, her şeyden önce politiktir.

Güney'in farklı ülkelerinden aktivistler, entelektüeller ve örgütler olarak, dünyanın farklı bölgelerindeki değişim aktörlerini, hem enerji sektörünü hem de büyük ölçekli enerji girdilerine bağımlı sanayi ve tarım alanlarını dönüştürecek radikal, demokratik, toplumsal cinsiyet adaleti gözetilen, yenileyici ve popüler bir ekososyal dönüşümü taahhüt etmeye çağırıyoruz. İklim adaleti için mücadele eden farklı hareketlere göre "geçiş kaçınılmazdır, ancak adalet kaçınılmaz değildir."

Adil ve demokratik bir geçişi başlatmak için hala zamanımız var. Neoliberal ekonomik sistemden yaşama güç veren, sosyal adaleti çevresel adaletle birleştiren, eşitlikçi ve demokratik değerleri dirençli, bütüncül bir sosyal politika ile bir araya getiren ve sağlıklı gezegen için gerekli ekolojik dengeyi yeniden tesis eden bir yöne doğru geçiş yapabiliriz. Ancak bunun için daha fazla siyasi hayal gücüne ve sosyal açıdan adil ve gezegenimizin ortak evine saygı duyan başka bir topluma dair daha fazla ütopyik öngörüye ihtiyacımız var.

Enerji dönüşümü, enerji kaynaklarının dağılımındaki radikal eşitsizliği gideren ve enerji demokrasisini geliştiren kapsamlı bir vizyonun parçası olmalıdır. Piyasa temelli çözümler bir yana büyük ölçekli kurumlara (şirketleşmiş tarım, dev enerji şirketleri) vurgu yapmamalıdır. Bunun yerine sivil toplumun ve toplumsal örgütlerin direncini güçlendirmelidir.

Bu nedenle aşağıdaki 8 talepte bulunuyoruz:

1. Küresel Kuzey'den gelen ve Güney'deki çok sayıda hükümet tarafından kabul edilen şirket megaprojelerinin öncülüğündeki bir enerji dönüşümünün, Küresel Güney'deki gözden çıkarılan bölgelerin genişlemesine, sömürge mirasının, patriyarkanın ve borç tuzağının devam etmesine neden olacağı konusunda uyarıyoruz. Enerji temel ve devredilemez bir insan hakkıdır ve enerji demokrasisi hedefimiz olmalıdır.
2. Güney halklarını, şimdi Yeşil geçiş adı altında enerji sömürgeciliğinin yeni biçimleriyle gelen sahte çözümleri reddetmeye çağırıyoruz. Güney halkları arasında siyasi koordinasyonun sürdürülmesi ve aynı zamanda Kuzey'deki kritik kesimlerle stratejik ittifaklar kurulması için açık bir çağrıda bulunuyoruz.
3. İklim krizinin tahribatını hafifletmek ve adil ve popüler bir ekososyal geçiş geliştirmek için ekolojik borcun ödenmesini talep ediyoruz. Bu, iklim krizi ve ekolojik çöküşteki Küresel Kuzeyin orantısız sorumluluğu karşısında, küresel Güney'e bir tazminat sisteminin gerçek anlamda uygulanması anlamına gelmektedir. Bu sistem önemli miktarda fon ve uygun teknoloji transferini içermeli ve Güney ülkeleri için devlet borçlarının iptalini dikkate almalıdır. Yerli halkların, korunmasız grupların ve yerel toplulukların madencilik, büyük barajlar ve kirliliği enerji projeleri nedeniyle yaşadıkları kayıp ve zararların telafisini destekliyoruz.
4. Ülkelerimizdeki hidrokarbon çerçevesinin hidrolik kırma ve açık deniz projeleri yoluyla genişletilmesini reddediyor ve yakın zamanda doğal gaz ve nükleer enerjiyi "temiz enerjiler" olarak ilan eden Avrupa Birliği'nin ikiyüzlü söylemini kabul etmiyoruz. 2007'de Ekvador'daki Yasuni İnisiyatifi'nde önerildiği ve bugün pek çok toplumsal kesim ve örgüt

tarafından desteklendiği üzere, fosil yakıtların yeraltında bırakılmasını ve madencilikten vazgeçip fosil yakıt sonrası bir geleceğe doğru ilerlemek için gerekli sosyal ve emek koşullarının yaratılmasını destekliyoruz.

5. Benzer şekilde, güneş ve rüzgar çiftlikleri için toprak gaspı, kritik minerallerin gelişigüzel çıkarılması ve teknolojik "çözümlerin" teşvik edilmesi şeklindeki "yeşil sömürgeciliği" de reddediyoruz. Çitleme, dışlama, şiddet, tecavüz ve hapsetme geçmiş ve mevcut Kuzey-Güney enerji ilişkilerini karakterize etmiştir ve ekososyal geçişler çağında kabul edilemez.

6. Çevre ve insan hakları savunucularının, özellikle de yerli halkların ve çıkarıcılığa karşı direnişte ön saflarda yer alan kadınların gerçek anlamda korunmasını talep ediyoruz.

7. Güney ülkelerindeki enerji yoksulluğunun yanı sıra Küresel Kuzey'in bazı bölgelerindeki enerji yoksulluğunun da, toplulukların kendilerine ait olan ve kendileri tarafından işletilen alternatif, merkezi olmayan, adil bir şekilde dağıtılmış yenilenebilir enerji projeleri yoluyla ortadan kaldırılması temel hedeflerimiz arasında olmalıdır.

8. Fosil yakıt çıkarımını engellemek isteyen ülkeleri cezalandıran uluslararası ticaret anlaşmalarını kınıyoruz. Çok uluslu şirketler tarafından kontrol edilen ve nihayetinde daha fazla çıkarımı teşvik eden ve yeni bir sömürgeciliği destekleyen ticaret ve yatırım anlaşmalarının kullanımını durdurmalıyız.

Ekososyal seçeneğimiz sayısız mücadeleye, stratejiye, öneriye ve toplum temelli girişime dayanmaktadır. Manifestomuz, Küresel Güney'deki Yerli halkların ve diğer yerel toplulukların, kadınların ve gençlerin yaşanmış deneyimleri ve eleştirel bakış açılarıyla bağlantılıdır. Doğa hakları, buen vivir, vivir sabroso, sumac kawsay, ubuntu, swaraj, müşterekler, bakım ekonomisi, agroekoloji, gıda egemenliği, kazıp-çıkarmacılık-sonrası(post-extractivism), çoklu evren, özerklik ve enerji egemenliği üzerine yapılan çalışmalardan esinlenmiştir. Her şeyden önce radikal, demokratik, popüler, toplumsal cinsiyet adaleti gözetilen, yenileyici ve kapsamlı bir ekososyal geçiş çağrısında bulunuyoruz.

Güney'in Ekososyal ve Kültürlerarası Paketi'nin attığı adımları izleyen bu Manifesto, kolektif vizyonlar ve kolektif çözümler yaratmaya yardımcı olarak sizleri dönüşüm için ortak mücadelemize katılmaya davet eden dinamik bir platform önermektedir.

Türkçeye Çeviren: Reha Alpay

[Burayı imzalayın ve bu teklifi destekleyin](#)

Español

Português

English

Français

Deutsche